

NOU 2012:1 Til barnas beste – Ny lovgivning om barnehagene

Barnehagelovutvalget, ledet av Kjell Erik Øie, har hatt som oppgave å vurdere gjeldende barnehagelov med forskrifter som styringsvirkemiddel for en rammefinansiert barnehagesektor og foreslå eventuelle nødvendige endringer i regelverket. Barnehagesektoren har i løpet av kort tid gjennomgått omfattende forandringer, både når det gjelder struktur og omfang. Det er i dag stor variasjon i barnehagetilbudet landet sett under ett. For å sikre at styringsverktøyet er godt nok tilpasset dagens og fremtidens barnehagesektor, har utvalget utarbeidet et fullstendig forslag til ny barnehagelov.

Utvalget foreslår en sterkere regulering på områder som er særlig viktige for å sikre likeverdighet og høy kvalitet. Samtidig har utvalget vært opptatt av å ivareta kommunens frihet til å utvikle gode lokale tilbud i tråd med brukernes behov. Det legges generelt opp til et tydeligere og mer anvendelig regelverk, der det blant annet avklares når et barn regnes som tre år i barnehagelovens forstand

Utvalget foreslår at barnas rettigheter styrkes:

- Hensynet til barnets beste lovfestes
- Barnehagebarn får rett til et godt fysisk og psykososialt miljø.
- Lovfesting av bestemmelse om barns rett til å tilhøre en barnegruppe og om barnegruppenes størrelse.

Utvalget mener foreldrene i dag har noe mangelfulle muligheter til å bidra til endring av forhold de ikke er fornøyd med, evt å kunne påklage lovbrudd. Utvalget foreslår å lovfeste:

- En varslingsplikt dersom barnehagen blir klar over sider ved barnehagemiljøet som kan ha negativ virkning for barnas helse og sikkerhet.
- En klageordning i tilfeller hvor det foreligger mangler ved barnehagemiljøet.

Utvalget har merket seg at forskning viser at tilstrekkelig grunnbemanning, pedagogisk bemanning, areal ute og inne og størrelser på barnegruppene har betydelig innvirkning på kvaliteten i barnehagen. En stabil og hensiktsmessig regulering av disse strukturelle faktorene vil derfor gi et godt grunnlag for å sikre likeverdighet og høy kvalitet i barnehagene. Et samlet utvalg har derfor foreslått å regulere disse faktorene på en tydeligere måte enn tidligere. Med hensyn til det nærmere innholdet i enkelte av bestemmelsene har utvalget delt seg i et flertall og et mindretall. Utvalget foreslår:

- Regulering av grunnbemanningen.
- Regulering av den pedagogiske bemanningen.
- Adgangen til å innvilge varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder og dispensasjon fra norm om pedagogisk bemanning fjernes.
- Lovbestemmelse om at barnehagens areal inne og ute skal være trygt og pedagogisk forsvarlig.

Utvalget ønsker å styrke systemet for tilsyn med barnehager og kommunen som barnehagemyndighet. Et samlet utvalg foreslår at tilsynsorganet som får ansvar for tilsyn med

kommunen, også skal gis adgang til å føre tilsyn med enkeltbarnehager. Videre foreslås at organets virkemidler utvides med mulighet til å kunne vedta reduksjon i foreldrebetalingen dersom pålegg om retting av brudd på barnehageloven ikke følges opp av tilsynsobjektet. Utvalgets flertall mener at fylkesmannen og kommunen fortsatt skal ha ansvaret for å føre tilsyn med henholdsvis kommunen som lokal barnehagemyndighet og med barnehageeier. Mindretallet foreslår at det opprettes et eget statlig tilsyn uavhengig av de instanser som har myndighets- og veiledningsansvar som Utdanningsdirektoratet og fylkesmennene.

Kommunen har som barnehagemyndighet et overordnet ansvar for å sikre at barna i kommunen får et godt barnehagetilbud. Utvalget foreslår nye bestemmelser som skal sikre barnehager med høy kvalitet, i samsvar med loven og er til barnets beste. Utvalget foreslår:

- Krav om forsvarlig system knyttet til kommunens myndighetsutøvelse lovfestes.
- Ved godkjenning kan kommunen legge vekt på barnehageeiers egnethet.
- Lovfesting av krav om at kommunen skal sørge for å ha tilgang til barnehagefaglig kompetanse.
- Lovfesting av krav om å utarbeide rutiner for samarbeid og kunnskapsutveksling mellom barnehage, barnevern, helsestasjon, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og andre instanser som er relevante for å bidra til barnehagens forebyggende og helsefremmende funksjon.

Utvalget mener at barn skal kunne gå i barnehage uansett foreldrenes økonomiske situasjon. Det er derfor viktig at det finnes reelle moderasjonsordninger. Utvalget foreslår at:

- Dagens regler om søskenmoderasjon videreføres.
- Det lovfestes et krav om at alle kommuner skal ha inntektsgraderte betalingssatser.

Barnehageeier har ansvaret for kvaliteten på barnehagetilbudet i den enkelte barnehage. Utvalget foreslår:

- Lovfeste eiers ansvar for at barnehagen har riktig og nødvendig kompetanse.
- Lovfeste krav om forsvarlig system i den enkelte barnehage.
- Barnehagens godkjente leke- og oppholdsareal inne og ute skal fremgå av vedtektene.

Utvalget mener at familiebarnehager fortsatt bør reguleres i barnehageloven. Utvalget foreslår å skjerpe reglene som gjelder for familiebarnehagene.

Utvalget mener at barn med nedsatt funksjonsevne og andre barn med særlige behov er en sårbar gruppe som har krav på særskilt beskyttelse. Utvalget støtter at rett til spesialpedagogisk hjelp overføres fra opplæringsloven til barnehageloven. Utvalget har utarbeidet konkrete forslag til saksbehandlingsregler i ny barnehagelov. For å sikre at tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne har god kvalitet, foreslår utvalget at kommunene skal være forpliktet til å ha en tilskuddsordning for tiltak som ikke dekkes inn under retten til spesialpedagogisk hjelp.

Bakgrunn

Utvalget, som ble oppnevnt 25. juni 2010, har vært ledet av Kjell Erik Øie, som til daglig er programdirektør i Plan Norge. Utvalget har til sammen bestått av 13 medlemmer.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dep/Styrer-rad-og-utvalg/brustad-utvalget-utvalg-som-skal-vurdere.html?id=620713>)

Utvalgets øvrige medlemmer:

Professor Victor Norman, Bergen
Seniorrådgiver Oda Randi Reinfjord, Trondheim
Direktør Hans Christian Holte, Oslo
Førsteamanuensis Per Botolf Maurseth, Oslo
Rådmann Karl Audun Fagerli, Lierne
Forsker Lars Gulbrandsen, Oslo
Ordfører (til høsten 2011) Hanne Braathen, Storfjord
Professor Berit Bae, Oslo
Stipendiat Jon Christian Fløysvik Nordrum, Oslo
Avdelingssjef Aashild Ravnanger, Askøy (Utdanningsforbundet)
Administrerende direktør Arild Olsen, Bodø (Private Barnehagers Landsforbund)
Seksjonsleder Mette Henriksen Aas, Tønsberg (Fagforbundet)

Utvalgets kontaktperson: Utvalgsleder Kjell Erik Øie (tlf. 917 73 150)